LAPOK A FERENCESEK MEGFIGYELÉSI ANYAGÁBÓL

Orgonakoncert misébe rejtve

A most közölt dokumentumok eredeti példánya a Securitate Irattárát Felügyelő Országos Bizottság levéltárában (CNSAS) található, és Olti Ágoston történész bocsátotta rendelkezésünkre. Ő a római katolikus egyház tagjainak üldöztetését kutatva bukkant ezekre az iratokra P. Écsy László János (1919–1982) ferences szerzetes, csíksomlyói házfőnök, tartományfőnök megfigyelési dossziéjában.

A szerzetes Csíksomlyóra helyezése után, 1970-ben került a Hargita megyei szervek figyelmének középpontjába.

Az első, a megfigyelt életrajzát is tartalmazó összefoglaló szerint „nagyon diplomatikusan veszi fel a kapcsolatot a környék papságával, részt vesz valamennyi templomi búcsún, és valószínűleg idejekorán megkezdi a pünkösdi búcsú szervezését" – írta jellemzésében Bogos István, az Egyházügyi főosztály területi főfelügyelője. Valamennyi dokumentumot román nyelven írták, viszont gyakran felismerhető a stíluson, hogy a szerző magyar anyanyelvűként fogalmazott románul.

Elsőként egy 1971 májusában tartott orgonakoncertet idézünk fel. A koncertet a korabeli sajtó nem hirdette meg és nem is számolt be megtartásáról, mégis, két különböző forrásból származó beszámoló is fennmaradt az utókornak: a CNSAS irattárában, illetőleg a csíksomlyói kegytemplom Historia Domusában. Rovatszerkesztő: Daczó Katalin

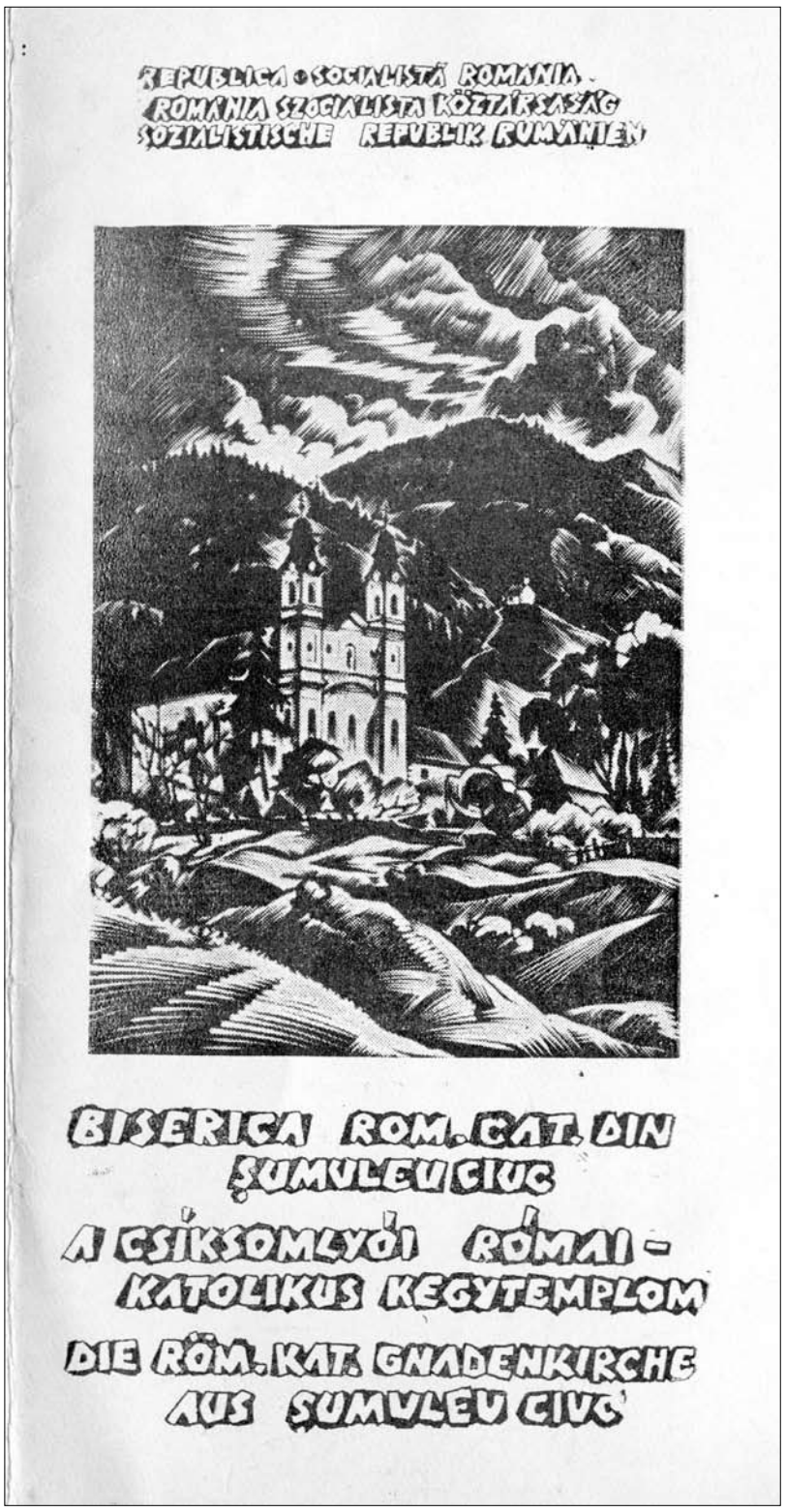

Ahogyan az atyák feljegyezték

Écsy János atya, a kegytemplom igazgatója engedélyt kért a gyulafehérvári püspökségtől orgonakoncert tartására. Meg is kapta az engedélyt.

Koncert tartására meghívtuk Bukarestből Gerstenengst József európai hírű orgonistát, aki egyben katolikus pap is volt. Ő magával hozta Kapitanovics Alfonz, ugyancsak jeles csellistát. Az előadás nagyon sikeres volt, csak a Megyei Tanács vezetőségének beleegyezése körül történt katasztrófa.

Mi azt hittük, hogy mivel templomi rendezvény, elég csak az egyházmegyei hatóság engedélye. Ennek tudatában meg is hirdettük a koncertet, még Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Sepsiszentgyörgy plébániáját is megkértük, hogy hirdessék ki. Tehát elég széle körű volt a reklámozás.

Amikor azonban János atya elment a helybeli inspektor kíséretében, hogy a hatósági engedélyt megszerezzék, Fazakas Lajos elnök és Bertalan Sándor titkár elutasították, mondván, hogy ilyen templomi előadásra ők engedélyt nem adhatnak. János atya mondta, hogy annyira publikálva van, hogy most, az utolsó pillanatban lefújni nem lehet. Azt mondták, hogy oldják meg liturgia keretében. Ők ebbe nem fognak beleszólni. A megoldás a következőképpen történt:

Kezdettük egy Mária-énekkel. Következett a koncert-program, majd a végén szentségi áldással befejeztük mint liturgikus szolgálatot.

Legalább 1300-an voltak a templomban, sokan olyanok is – tanárok, orvosok, hivatalnokok –, akik rendes körülmények között nem járhattak templomba. Mi örvendtünk a koncert sikerének, de még inkább, hogy megáldhattuk Isten jó népét ezen rendkívüli alkalommal.

Nem is volt többé koncert a mi kezdeményezésünkből, amíg el nem kezdődött a Régizene Fesztivál 1980-ban. (A csíksomlyói Historia Domusból kijegyzetelte P. Márk József OFM)

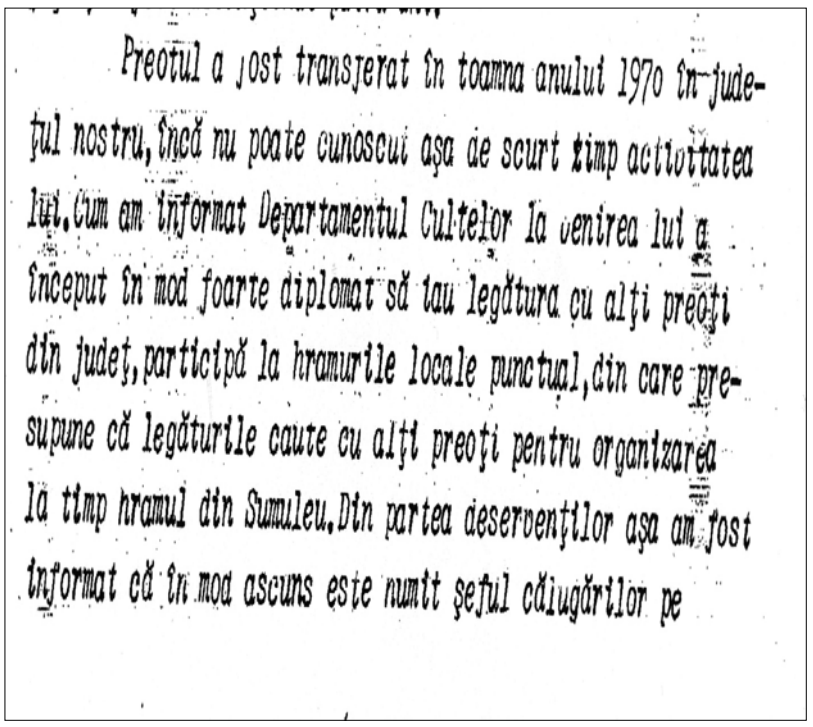

Preotul a fost transferat în toamna anului 1970 în judeţul nostru, încă nu poate cunoscui aşa de scurt timp activitatea lui, cum am informat Departamentul Cultelor la venirea lui a început în mod foarte diplomat să tau legătura cu alţi preoţi din judeţ, participă la hramurile locale punctual, din care presupune că legăturile caute cu alţi preoţi pentru organizarea la timp hramul din Sumuleu. Din partea deserventilor aşa am fost informat că în moa ascuns este numit şeful căiugărilor pe

Ahogyan Johann látta

A CNSAS irattárából származó dokumentumon sem a címzett, sem az aláíró teljes neve nem olvasható, de P. Márk József csíksomlyói ferences szerzetes segítségével sikerült a nyilatkozat íróját azonosítanunk Gerstenengst József személyében. A néhol csapongó, összefüggéstelen beszámolót az előadóművész valószínűleg a Securitatera behívatva írta.

141/15.06.71

Csíksomlyón május 22-én 10 órától május 24-én 2 óráig tartózkodtam.

Egyszer 1970 őszén találkoztunk néhány ferencessel Szilágyinál[2], és megkérdeztek, hogy fellépnék-e náluk. Az állam részéről ugyanis felajánlották nekik, hogy szervezzenek ismét koncerteket, mert nagy templomuk és orgonájuk van.[3]

Februárban írtak, hogy a koncert május 23-án lenne. Kértek, hogy hozzak magammal egy-két hangszeres előadót és küldjem el a programot, hogy készíttessenek plakátokat. Kérnek engedélyt és értesítenek. Azonnal elküldtem a programot, és beszéltem Capitanovici[4]-csal, aki beleegyezett, hogy velem együtt fellépjen.

Május lett, és nem válaszoltak. (...) Ezért írtam a ferenceseknek, hogy érdeklődjem, lesz-e koncert vagy sem. Küldtek egy táviratot, amelyben közölték, hogy a koncert május 23-án lesz, írták, hogy minden elő van készítve, és várnak.

Május 22-én 4 óra 33 perckor indultam és 10 órakor érkeztem Csíkszeredába. (Indulás előtt azt mondta Augustin, hogyha a koncertet az állam részéről kérték, akkor rendben, remélhetőleg nem csinálnak néhányan olyan butaságot, mint korábban.)

Az állomáson Márk József várt (akivel az ősszel Bukarestben is találkoztam) és Écsi János, akinek autója van. Azt mondták, hogy nem írtak, amíg nem volt meg az engedély. Azt kérték tőlük, hogy a koncert szigorúan egyházi jellegű legyen, vagyis tartsák a mise keretében. Eredetileg azt tervezték, hogy több koncertet szerveznek, de így letettek róla.

Écsi azt mondta, hogy alig néhány hónapja van Csíksomlyón. (... – Olvashatatlan mondat) Alig egy éve kaptak vissza nagyobb teret a kolostorból, úgy, hogy most van elegendő szobájuk. Ferences testvérek nincsenek, ezért két asszony van alkalmazva. (A lap margóján, kiegészítésképpen ugyanazzal a kézírással: A ferencesek most parókiákon vannak. Nehéz éveik voltak. A felettesük Fidél, már öreg. A püspök most helyezi át, ezt mondta nekem Écsi.)

A koncertet különböző templomokban hirdették meg. A somlyói templom valami különleges, ez a székelyek találkozási helye. Itt volt a székelyek első iskolája is.

Écsi megkérdezte tőlem, hogy jönnek-e errefele idegen papok, és van-e velük kapcsolatunk.

A koncertre több pap is eljött a környékről, és sok nép, még Udvarhelyről és Sepsiszentgyörgyről is érkeztek. Egy újságíró is jött, de amikor megmondták neki, hogy a koncertre a mise keretében kerül sor, elment.

Capitanovici május 23-án 10 órakor érkezett.

Koncert után a csíkszeredai megbízottal ültünk az asztalnál. Megkérdezte, hogy ismerem-e Bertalant. Az ő testvére a Hargita megyei titkár[5]. Megkérdezte, hogy ki az a Boros és hogy ment ki Rómába, mert Capitanovici megemlítette, hogy azt hallotta, Boros Rómában van.

A megbízott mesélte, hogy vásárhelyi, és mondtam, hogy június 23-án ott lépek fel. Azt mondta, hogy a koncerten mintegy 1200 személy vett részt, és nagyon tetszett nekik. Jól szórakoztak Capitanovici-csal, aki tökéletesen beszél magyarul[1]. Miután elment, meghallgattuk a koncertet magnószalagról. 22 órakor lefeküdtünk, és éjjel 2 órakor kivittek autóval az állomásra. Azt mondták, hogy mondjam meg ... (olvashatatlan név – a szerk. megjegyzése) orgonistának, akit július 4-re hívtak koncertezni, hogy július 4-én nem lesz koncert és értesíteni fogják.

Johann

[1] Gerstenengst József (Csák, 1920. július 3. – 1991. január 1.) szász nemzetiségű pap, orgonaművész P. Márk József úgy emlékszik, hogy az orgonaművész valamennyire beszélt magyarul, de Capitanovici nem

[2] Szilágyi .... – Bukarestben szolgáló római katolikus plébános

[3] „Akkoriban kezdett felszabadulni a nagy nyomás kulturális téren is" – jegyezte meg P. Márk József

[4] Alfons Capitanovici csellóművész, a bukaresti szimfonikus zenekar tagja

[5] Bertalan Sándor néptanácsi titkárról van szó